

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Francišanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Francišanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence.

Dr. Fr. O.:

Za solidarnost v gospodarsko-socialnih težnjah

Povoјno svetovno gospodarsko krizo čutijo v posameznih državah vsi sloji. Izvzeti so le najboljše situirani. Izmed slojev pa so zopet najbolj prizadeti kmetijski, delavski in uradniški.

Poljedelski proizvodi so v povojnem času padali nevzdržno v ceni in današnje cene so tako nizke, da ne doseгаjo režijskih stroškov, kaj šele, da bi pokrivalе druge izdatke našega kmetovalca. Posledica je bila ponovno zadolževanje kmetijskega stanu, tembolj, ker se cene industrij, blagu (kolonijalnemu, manufakturi) niso sorazmerno znižale. To nesoglasje obstoja že leta in je vzrok, da propadajo manjša kmečka posestva in da obstoja nezdravo razpoloženje kmetijskega sloja.

V takem položaju se je država oz. narodna skupščina močno zavzela za kmetovalca in izšel je znani zakon o njegovi zaščiti, ki se bo še noveliziral.

Vse to je v redu in potrebno z narodno-gospodarskega in političnega stališča.

Zadeva delavske zaštite je v zvezi z današnjim gospodarskim in socialnim redom sploh oz. z vprašanjem njegove revizije. Zato o tem tukaj ne govorim. Naj zato nakratko razpravljam le o potrebi zaštite uradniškega stanu.

Da državni nameščenec v naši državi ni tako dobro plačan kakor v nekaterih drugih državah (n. pr. v Avstriji), je znana stvar. Navzlic temu je doživel državno uradništvo oktobra l. l. in aprila t. l. občutno redukcijo svojih prejemkov, tako da so ti padli daleč pod eksistenčni minimum (razen v prvih treh položajnih skupinah).

Toda ni ostalo samo pri tem. Pri naslednjih, sicer splošnih javnih bremenih, je posebno prizadeto državno nameščenstvo. To so nove trošarine na sladkor in električni tok. Kmetovalec se bo prvi trošarini mogel ogniti s tem, da bo zavrgel uživanje kave in čaja in se povrnil k doma pridelanemu mleku, uradnika pa mnogo stane tudi mleko. Uporaba električnega toka za razsvetljavo je razširjena bolj v večjih, naprednejših krajih. Pavšalna trošarina bo zadela tudi kmeta, toda ne povsod, uradništvo pa domala vse.

Kaj pa šolnine za učečo se srednješolsko mladino?

O. J.:

Mezde in plače.

Iz zagrebškega »Glasnika željezničarjev«, katerega izdaja Združenje željezniških uradnikov kraljevine Jugoslavije, objavljamo v prevodu članek, ki je izšel v 7. številki, dne 1. julija, pod prednjim naslovom:

V 53. številki lista »Hannoverscher Kurier« objavljа dr. Rudolf Steller, profesor nacionalne ekonomije v Lipskem, razmišljanje o mezdah in plači ter med drugim navaja tudi naslednje:

»Prizadevanje oblastev, da bi odpravila finančno stisko zlasti z znižanjem uradniških plač, ne temelji samo v izkušnji, da je izmed vseh poti najlažja pot najslabšega odpora — da si ni najčastnejša niti najidealnejša. Očividno se opira tako ravnanje tudi na mišljenje, da so uradniške plače neke vrste ključ v sistemu cen za delo in službo oz. nekaj regulativ za mezde. Predpostavlja se, da bo znižanje uradniških plač povzročilo obenem tudi splošno znižanje delavskih mezd.

Obrtnik, trgovec, kmetovalec prekrbi lahko med drugim na ta način svoje otroke, da mu postanejo nasledniki v obratu ali pa da ustanove nova taka podjetja; uradniškim otrokom pa je večinoma odprta pot le v šolanju na srednjih in višjih šolah. Torej bo plačevanje šolnine zadelo zlasti uradniške starše. In to ni samo par kovačev! Za več otrok je bilo treba s prijavi in šolnino plačati prve dni septembra kar 600—1000 Din. Kje za Boga naj jih vzame uradnik, ki že itak ne more prvega v mesecu plačati drugih obveznosti, sedaj septembra pa je treba nabaviti dijakom še knjige, plačati stanovanje vnaprej itd.

In stanovanjske najemnine! Ugotovljeno je matematično, da so krivično previsoke, ugotovljeno dalje, da je z njimi zlasti javni in zasebni nameščenec kar najtežje prizadet in da jih ne moreta zmagovati. Ostale pa so, kakor so bile, navzlic raznim stanovanjskim anketam in izjavam poklicanih činiteljev. In ali ne trpi pod tem stanovanjskim bremenom razen delavca ravno državni in zasebni nameščenec?!

Ako izvajamo povečani davek na poslovni promet, ki se bo prevalil na vse konsumente, vidimo, da je od novih bremen in po stanovanjskih najemninah prizadet v prvi vrsti in najbolj ravno javni nameščenec. Spricho tega upada njemu, ki je izvrševalec zakonov in predstavnik državne avtoritete, pogum in samozavest; klone, propada v tem neenakem boju za obstanek in se kar naprej zadolžuje.

In kdo razmišlja ob takem položaju na zaščito uradništva ali celo na njegovo razdolževanje!

Dasi je jasno, da ne sme biti pretežno zgolj državno nameščenstvo tiisti sloj, ki naj prispeva k ravnotežju državnega proračuna in k omiljevanju naše notranje gospodarske krize.

Naj bi bile te odkrito napisane besede povod za preudaranje, ali je naša notranja gospodarsko-socialna politika na pravem potu; naj bi bile pobuda, da postane slednja vsestranska, da bo uvaževala vse, zlasti šibke sloje. Moč in veličina naše Jugoslavije bo rasla ravno ob skupnem žrtvovanju in skupnem zadovoljstvu!

Napram temu je treba poudariti, da more biti pričakovani uspeh samo moralnega značaja: glede na to, da se uradnikom plače znižajo, bodo mezdni delavci — dninarji lažje prenesli znižanje svojih dohodkov. No, zelo dvomljivo je, če bo žrtev, ki se nalaga uradništvu, zares dosegla ta moralni uspeh.

Znižavanje uradniških plač ne more biti nikoli primerno sredstvo za dosego znižanja tržnih cen. Uradniška plača namreč sploh ni splošen gospodarski pojav, ni niti cena, niti mezda, temveč nekaj čisto drugega. Ker uradnik ni niti organ gospodarstva, niti je podjetnik, ne delavec, ne kapitalist, zato njegovi mesečni ali letni dohodki nimajo značaja cene ali merila za ceno, kakor so n. pr. poslovni dohodek, mezda, obresti i. t. d. Uradnik je državni organ: on je član tega organizma in njegova naloga je v tem, da izvršuje voljo tega organizma.

Dosedanja prizadevanja glede znižanja cen so potrdila izkušnje, da zni-

žavanje uradniških plač ni moglo povzročiti padanja višine tržnih cen. Žrtve, katere doprinaša uradništvo, ne morejo biti niti povod, niti prisilno sredstvo, da se tržne cene prilagode gospodarskim razmeram: to more doseči le diktat, s katerim se imperativno odpravlja beda. Drugega ni mogoče niti pričakovati, ker se brez pomoči državne sile more pač vplivati na gospodarstvo in na gospodarski polo-

žaj samo s cenami — a uradniška plača ni cena.

Ni dvoma, da bi se države omajale v svojih temeljih, če bi kdo hotel namesto zvestega službovanja, katero danes še veče državo in uradništvo, postaviti med ta dva činitelja — tržno ceno. Če bi se potem državne uprave nedvomno znatno podražile, bi bilo to še najmanjše zlo, katero bi morali sprejeti.

Nove naloge.

Iz graškega uradniškega lista »Festbesoldeten Zeitung« objavljamo naslednji zanimivi članek:

»Končno — čeprav zelo kasno — se je vendar odločila zvezna vlada, da je postavila posebnega komisarja za kontrolo cen. V Nemčiji je že takoj pri prvem znižanju prejemkov državna vlada ustanovila ta urad in čeprav ni bilo mogoče izpolniti vseh želja, so mogli odstraniti vsaj najhujše izrodke. Bedasta ureditev, da so navzlic skrečnim dohodkom cene naraščale, je ostala prihranjena spet Avstriji. Da, šele pred nekaj meseci je institut za proučevanje konjunktore ugotovil, da so bile nadrobne cene v trgovini l. 1923. za 10% višje od trgovskih cen na debelo, dočim so v letu 1932. približno za 40% višje od cen v trgovini na debelo. Odstotek dobička, katerega tu pobira nadrobna trgovina, je skoro neverjeten. Mimo tega dejstva je treba poudariti tudi zanimivo ugotovitev, da danes podjetniki po večini odvajajo prometni davek kar pavšalirano državi, dočim ga konzumentom še zaračunavajo po odstotkih. To je vsekakor popolnoma nedovoljeno postopanje. Zakaj če je davek pavšaliran, ga je treba pač vračunati v skupno ceno, ne ga pa prevajati še posebe na konzumenta.

Obe navedeni dejstvi kažeta, v katerih smereh naj se vrši delovanje uradniških organizacij: cene v trgovini na drobno se morajo znižati! Postavitev komisarja za nadziranje cen vendar ni samo slepilo, in če bi bilo samo to, je treba pač z vsem poudarkom delovati, da se to prepreči. Na vsak način je treba pospešiti njegovo delo. Že dolgo časa dokazujemo, da so življenjske potreščine, živila in tehnični izdelki vse naokrog Avstrije cenejši kot pri nas, slišimo, da so cene po letoviščih in zdraviliščih v inozemstvu odmerjene skladno z vladajočim pomanjkanjem denarja, vemo pa tudi že nekaj let, da so te cene v Avstriji zelo visoke. Ker ta okoliščina tudi nepovoljno vpliva na našo politično bilanco, je že iz tega denarno-političnega stališča upravičeno energično pobijanje teh prenapetih stremeljenj za dobičkom. Skratka: komisarja za nadziranje cen je treba vztrajno podpirati. Nepristano moramo primerjati naše razmere z drugimi deželami, primerjati proizvodne stroške s tržno ceno, cene v minulih letih z današnjimi, tako da bo vsa ta statistika omogočila komisarju, da končno napravi red.

S tem delom, ki zasleduje notranje zvišanje vrednosti naših dohodkov, pa še ni vse opravljeno. Saj je še vedno kot dobrodošla možnost za znižanje državnega proračuna na razpo-

lago skrčevanje uradniških prejemkov. Še zmirom požro materialni izdatki ogromno večino vseh davkov in doklad v proračunu. Davkoplačevalci doprinašajo svoje »žrtve« ne zato, da bi si zagotovili urejeno in brezhibno upravo, temveč da te davščine speljejo spet lepo nazaj v zasebno gospodarstvo. To pojmovanje smisla davkov je docela narobe in iz tega dejstva se pokaže zelo nevarna perspektiva za bodočnost. Če neprestano slišimo, naj se »javna roka«, t. j. država kot družabna skupnost, ne udeleštuje v gospodarskem življenju, prav tako opravičeno zahtevamo, naj se davčni dohodki ne uporabljajo za izdatke, ki niso brezpogojno potrebni.

Toda prav v tem je bistvo, da si je gospodarstvo — tako se zdi — postavilo za načelo, da državo po možnosti in kar najbolj izkorišča v svoje lastne svrhe in da odstrani vse ovire, ki še zabranjujejo, da bi brez ovir zagospodovalo vsej javnosti. Poglejmo samo naravnost neverjetne napade, s katerimi so nasočili konzumna društva, h katerim spadajo tudi naše uradniške gospodarske zadruge. Nič manj in nič več ne nameravajo, kot postaviti naše samopomočne ustanove pod diktat obrtnih zadrug in trgovskih društev. Nasprotniki teh obrambnih ustanov naj bi jih obenem sami nadzirali! Seveda je še daleč do uzakonitve teh namer — žalostno je pa dovolj, da stoji avstrijska vlada tako pristransko ob strani nasprotnikov konzumentov. Gospodarstvo je namreč znalo s svojim neprestanim obdelovanjem javnosti skozi desetletja ustvariti nenavadno mišljenje, da si je samo sebi namen, dočim je v resnici samo sredstvo za dosego namena. Ravno to »gospodarstvo« skuša prepričati javnost, da je ono prvotno, dočim je v resnici drugotno. Res je namreč, da je konzument prvotni element: zaradi njega se proizvajajo dobrine, brez njega je sleherna produkcija nepotrebna. Ker niso tega neovrgljivega dejstva dovolj vpoštevali, je prišlo do prevelike napetosti trustov in kartelov, ki so povzročili škodljivo tiranje cen navzgor in ki so prodajali proizvedene dobrine preko meja potrebnosti. Naloga uradniških organizacij je, da preprečijo napačno uporabljanje javnih sredstev, katera se v prvi vrsti uporabljajo v korist produkcije, šele v drugi vrsti pa v dobro konzumentov. Njihova naloga je, da pripomorejo do veljave načelu, ki stoji na početku vsakega narodnega gospodarstva, namreč načelu: sleherna proizvodnja mora služiti potrošnji!

S. Č.:

Kaj bo z našim denarjem?

Znani odlični zadrugni delavec je v »Zadrugarju«, glasilu ljubljanske železničarske nabavljalne zadruge, nedavno objavil članek, katerega zaradi aktualne vsebine ponatiskujemo.

»Že dobrega pol leta se govori pri nas več ali manj na skrivnem o možnosti inflacije, v zadnjem času se že javno raz-

pravlja o tem vprašanju. Člani nas vprašujejo za svet, kaj naj napravijo, ali naj še nalagajo denar v hranilnico, ali naj ga dvigajo, ali naj ga zakupijo itd.

Tu se ne da prorokovati in napovedovati, da se pa poučiti in povedati, kako naj delamo vsi, da ne bomo imeli skrbi, kaj bo z našim denarjem.

Predvsem se moramo vprašati, kaj je denar? Proučiti je treba bistvo denarja.

Denar je v prvotnem smislu posredovalni predmet za izmenjavo dobrin, ki se lahko in vedno zamenja za blago, ki ga rabimo. Stari Rimljani so imeli za plačilno sredstvo živino. Ta »denar« so spravljali v stajah, in kadar so rabili potrebno blago, so dali zanj živino. Naši predniki, stari Slovani, so imeli kot plačilno sredstvo platno, ki se je zamenjalo za blago. Od tod beseda »plačati«. Platno je bilo že bolj praktično plačilno sredstvo, lažje se je spravljalo, lažje prenašalo in se ni pokvarilo. Platno, to je bila dota še naših dedov in mamic. Kot najbolj praktično plačilno sredstvo pa se je obnesla in povsod uveljavila kovina; in začetku železo in baker, pozneje srebro in zlato.

Razni teoretiki so nasvetovali, naj se uvede kot valuta žito, nakaznice za jelo, za delo itd. Po teoriji Karla Marksa naj bi se ukinila zlata denarna veljava in mesto nje uvedlo — delo, nakaznica za delo. To so preizkusili v boljševiški Rusiji, dobivali so plače v izkaznicah za obede, za obleko, recimo za 60 ur dela po zidarjih ali podobno. Tudi to se ni v praksi obneslo, ne moremo si misliti in predstavljati tako kompliciranega življenja.

Obveljal je stari denar, zlato oziroma bankovci, ki so kriti z zlatom. Bankovce je obveznica bankovne banke, s katero se leta zavezuje, da izplača vsakemu, ki predloži bankovec, označeno vsoto v »denarju«. Tako čitamo na bankovcih naše Narodne banke, da »plača donosilcu 10 ali 100 Din v metalni zakonski monetici«. Ni treba, da so bankovci kriti z zlatom v 100 odstotkih, v praksi zadostuje, da je kritja 25 do 40 odstotkov, ostalo mora biti krito z menicami, devizami (inozemskimi menicami) solidnih zavodov in firm, in so tedaj ti bankovci tudi zlata vredni.

Naša Narodna banka izdaja tedensko poročila, kako in v koliko je krita z zlatom, z devizami in ta poročila čitamo v dnevnem časopisu. Narodna banka je tedaj pod kontrolo države, delničarjev, ki so založili zlato ali druge vrednosti, in slednjič pod kontrolo javnosti, vse iz razloga, da ima ljudstvo zaupanje v banko in njen denar.

Denar pa je treba zavarovati še na razne druge načine. Zavarovati se mora pred državo, da se preveč ne zadolži pri

lastni bankovčni banki, treba je izbrati potrebna in previdna sredstva, da ne uhaja zlato čez mejo, ampak da ostane doma.

Predvsem mora biti tedaj državni proračun posamezne države aktiven. Državna trgovska in plačilna bilanca morata biti aktivni, tako, da ostane po končnem obračunu plačil z zunanjimi državami, ki se vrše v zlato, zlato še vedno doma.

Domače zlato in denar naj se zadrži doma z dovolj visoko obrestno mero in gospodarska politika države mora biti tako usmerjena, da omogoča porast dobrin. Investicije vsake vrste naj bodo pametne, racionalne; pa naj se investira denar v stroje, tovarne, železnice, v melioracije zemlje, v povzdigo poljedelstva, za šole, ceste, kanale, javne stavbe in podobno.

Povrnimo se na bistvo denarja. Denar naj bo posredovalni predmet, za katerega dobim vedno lahko isto vrednost, kot sem dal za denar. Pa naj bo to zlato ali bankovec, žito ali platno, ali naj bo to nakaznica za prehrano, stanovanje itd.

Kako, kdaj in zakaj lahko izgubi to plačilno sredstvo na svoji vrednosti? Sedanje plačilno sredstvo lahko izgubi na vrednosti, če vedo ljudje, da ne dobe za bankovec toliko zlata kot je napisano, če je več bankovcev natiskanih kot je kritja.

Denar pa izgubi na svoji praktični vrednosti tudi, če ga ne rabiš, če ga držiš doma, v nogavici. Tak denar je toliko, kot če bi držali stari Rimljani par stotisoč grove v hlevu, pa bi je nobeden ne užival, kot če bi imeli naši pradedi cele sklade platna nakopičenega v kleti, pa bi ga ne smel nihče rabiti in nositi, kakor če bi imel nakaznic za 200 oblek, pa nobene ne vzameš, milijon bušlov žita spravljenega, pa ga ne daš med ljudi.

Imeli bi lahko mesto sedanjih pet, celih sto milijard bankovcev, kritih z zlatom, pa če bi jih držali doma v nogavicah, ali zakopali v zemljo, je ves ta denar brez praktične vrednosti. Denar je izmenjalno sredstvo, je kot kri, kakor električni tok. Ima svojo vrednost samo, če kroži, če se z njim zamenjava, kupuje. Če danes kdo vpraša, kaj bo z denarjem, ali bo inflacija ali ne, mu lahko odgovorimo: Če se bo držal denar doma, v omari, v nogavici, potem mora priti do inflacije. Če se skriva nakaznica za živež, se je skril tudi živež, če se odtegne prometu nakaznica za zlato, je toliko, kot da je zlato zakopano. (Konec prihodnjic)

povedi v odločbi disciplinskega sodišča odteguje samo tisti znesek, ki preostane po odbitku prepovedi. Če pa so prepovedi zajele ves znesek te polovice čistih prejemkov, ni kaj odtegovati po disciplinski odločbi, dokler se z delnim poravnanjem teh prepovedi ne

ustvari za to možnost, tako da ostane neki del prost. Druga polovica čistih prejemkov pa ostane drž. uslužbencu na svobodno razpolago skladno z načelom, poudarjenim v § 264. u. z., ki mu jamči neovirano uživanje iste v vsakem primeru.

Uradniško pravo v praksi.

Izguba pokojnine zaradi kazenske obsodbe. Na vprašanje, kakšne pravne posledice zadenejo državnega upokojenca, ki je bil od rednega kazenskega sodišča obsojen razen na zapor tudi na kazni izgube častnih pravic, je finančno ministrstvo izdalo naslednje pojasnilo: »Po določbi 1. točke § 47 kaz. zak. od 27. jan. 1929 obstoji izguba častnih pravic v tem, da kaznovani izgubi pravico do državne ali katerekoli druge javne službe ali do javnih položajev. Upokojenec je javni položaj (poklic) in dosledno se z izgubo častnih pravic izgubi tudi ta položaj.« — Nejasno ostane pri tem le to, da-li izgubi tak upokojenec pokojnino za zmirom ali pa samo za dobo, dokler traja kazni izgube častnih pravic, ki je navadno omejena na nekaj let. V uradniškem zakonu ni nikjer pojasnjeno ali takim upokojencem, ko preteče doba te kazni, pokojnina spet oživi in ali je potrebna za to kaka posebna oblastvena odločba. Tudi ni v uradniškem zakonu rešeno vprašanje, katero je prejšnji uradniški zakon iz leta 1923 točno obdelal, namreč če pripada rodbinska pokojnina vsaj ženi oz. otrokom kaznovanega upokojenca, kdaj jim pripada in kdo mora o tem odločiti. — Tudi ni jasno, ali prestane kaznovanemu upokojencu pokojnina avtomatsko sama ali pa je potrebna posebna odločba o prestopu, kakor to prakso v sličnih primerih stalno zagovarja državni svet. Treba bo vsa ta vprašanja z avtentično interpretacijo

ali z zakonsko naredbo enkrat za vselej urediti.

Selitveni stroški upokojenih uslužbencev. Po uredbi o povrnitvi potnih in selitvenih stroškov ima drž. uslužbenec, ki je bil upokojen s polnimi službenimi leti, pravico do povračila selitvenih stroškov od kraja, kjer je bil upokojen, do kraja, kjer se namerava stalno naseliti. Isto velja za uslužbenčev družino, če uslužbenec umre. Pri tem se smatrajo, da so upokojenci s polnimi prejemki vsi tisti, katerim je po § 123 u. z. priznana 95% plače kot pokojnina, pri čemer ni merodajno število učinkovitih odsluženih službenih let.

Vračunavanje službene dobe. Meseca decembra 1931 je izdala glavna kontrola odločbo, da ne bo več ocenjevala odlokov o priznavanju službenih let za pokojnino, kakršne izdajajo še vedno nekatera ministrstva. Glavna kontrola stoji na stališču, da se more zakonitost in pravilnost takih odlokov ocenjevati še-le obenem z odlokom o upokojitvi dotičnega uslužbenca in skupno z odločbo o odmeri osebne pokojnine. Prej, dokler je uslužbenec aktiven, glavna kontrola takih odločb ne bo več obravnavala. Če ostane pri tem stališču, marsikateri drž. uslužbenec vse do svoje upokojitve ne bo vedel, koliko let mu je priznanih za pokojnino, oz. koliko let se mu bo za pokojnino vračunalo. — Toliko v odgovor na razna vprašanja, dasi smo o tem že pisali v našem listu.

Ob slovesu finančnega direktorja dr. Josipa Povaleja.

Ko je začetek leta 1929. prevzel vodstvo ljubljanske finančne direkcije novo imenovani fin. direktor, gospod dr. Josip Povalej, je povabil vse ljubljansko uslužbenstvo finančne stroke v dvorano Mestnega doma in tam razvil smernice, katerih se namerava držati pri upravljanju direkcije. Direktorjeve izjave so med prisotnimi izzvale obče pritrdjevanje in našle globok odmev. Saj se je zgodilo prvič, da je novi šef javno obljubil, da hoče biti vsakomur pravičen, pa tudi dober predstojnik, da denunciacij ne bo vpošteval in da je prva njegova dolžnost služiti ljudstvu in državi. Tudi naš list je o tem pomembnem dogodku obširneje poročal. Zato ni čuda, da je vse slovensko finančno uslužbenstvo vest, da je bil dr. Povalej po prošnji upokojen, sprejelo z globokim obžalovanjem.

Svojo službeno karijero je dr. Povalej, po rodu iz Sv. Jurija ob juž. žel. nad Celjem, pričel leta 1897. pri finančnem ravnateljstvu v Grazu. Že leta 1899. je kot koncipist bil dodeljen finančnemu okrajnemu ravnateljstvu v Mariboru, kjer je ostal ravno

deset let. Po enoletnem službovanju v Brucku ob Muri je bil premeščen k finančnemu ravnateljstvu v Ljubljano kot tajnik. Tam je ostal vse do konca leta 1918., ko je bil po prevratu — v najhujših razmerah — imenovan za prvega slovenskega finančnega okrajnega ravnatelja v Mariboru, kjer je v drugič služil polnih deset let, dokler ni bil konec leta 1928. imenovan za fin. direktorja v Ljubljani. Po dobrih 3 in pol leta službe kot direktor, skupaj pa po nad 35-letnem službovanju, zapušča dr. Povalej državno službo.

Upokojeni gosp. fin. direktor je odlični finančni strokovnjak in temeljit pravnik, vseskozi vesten in marljiv kot uradnik, mož resničnega takta, koncilijanten napram strankam, vzoren pa tudi kot predstojnik. Vsemu uslužbenstvu je bil bolj prijatelj, ki je po očetovsko skrbel za vsakega poedinega in v okviru možnosti skušal vsakomur olajšati njegov položaj. Ni ga bilo prosilca — zasebne stranke ali uslužbenca, ki ne bi bil dosegel, za kar je prosil gosp. direktorja — če je bilo le izvedljivo in želja upravičena. Zato bodo vsi finančni uslužbenci, pa

Pojem čistih prejemkov po uradniškem zakonu.

Na vprašanje neke finančne direkcije je obči oddelek fin. ministrstva pod št. 69.370/I od 26. oktobra 1931 izdal naslednje pojasnilo k pojmu »čistih prejemkov« po novem uradniškem zakonu:

»Pojem prejemkov drž. uslužbencev je vsebovan v §. 21. do 25. u. z. Po teh določbah se dele prejemki uradnikov na plačo, plačo z občasnimi (periodskimi) poviškimi, položajno določeno, med tem ko uradniški pripravniki prejemajo posebno mesečno plačo po draginjskih razredih in rodbinske draginjske doklade. Prejemki zvančnikov in služiteljev se pa dele na plačo z občasnimi poviškimi in osebno ter rodbinsko draginjsko doklado.

Kaj se pa more vse odbijati od prejemkov drž. uslužbencev in v kolikšni izmeri se morejo vršiti prepovedi, je predpisano v §§ 94. in 264. u. z. Po določbah teh paragrafov tvorijo redne odtegljaje davek in vloga za uradniški pokojninski sklad, za njimi pa pridejo izvanredni odtegljaji zaradi posameznih prepovedi, odrejenih za plačilo

državnih in zasebnih terjatev, ki morejo doseči največ 50% prejemkov in ki se uveljavljajo po redu dospelosti, pri čemer velja načelo prednosti zavarovanja.

Z ozirom na prednje ugotovitve se poudarja, da je pod čistimi prejemki državnega uslužbenca treba razumeti njegove skupne, spredaj našteje prejemke, zmanjšane za zakonske odbitke v korist javnih davščin, kakor so: vloga za uradniški pokojninski sklad, uslužbenski davek, duhovniška bira, odkupnina osebnega dela in dr. Od te vsote čistih prejemkov se po 1. odst. § 257. u. z. stavlja prepoved na polovico počenši s prvim dnem meseca, ki sledi mesecu, v katerem je bila izdana odločba disciplinskega sodišča o odstranitvi iz službe in to samo, če na prejemkih dotičnega uslužbenca že ni izvršena prepoved po §§ 34. oz. 264. u. z., ki bi bila uveljavljena z izdanjem navedene odločbe disciplinskega sodišča. Če pa postojе take prepovedi, se morejo te prepovedi izvršiti iz prve polovice tako, da se za izvršitev pre-

Anatole Francé:

Ljudski pisar.

V skromnem gospodinjstvu, kjer je modro vladala moja mati, ni bila Matijeva mama prav za prav niti služkinja, niti pestunja, dasi je opravljala domača dela in me vodila vsak dan na sprehod. Visoka starost, ponosni obraz in njen mračni in odljudni značaj so ji dajali navzlic temu, da je služila, nekaj izraz neodvisnosti. Tudi kadar je opravljala najbolj preprosta hišna dela, je njena zunanost ohranjala tragični izraz človeka, ki je prestal hude nezgode. Spomin nanje ji je postal drag in skrbno ga je varovala v svoji notranjosti. Ker je zmerom molčala, je imela ustnice tesno zaprte in ni rada pripovedovala dogodivščin iz minilnih dni.

V moji otroški domišljiji se mi je zdela kakor poslopje, katero je nekoč v davni

opustošil požar. Vedel sem samo to, da se je rodila, kakor je sama pripovedovala, tistega leta, ko je umrl kralj, kot hči bogatih kmetov iz pokrajine Beauce. Zgodaj osirotela, se je leta 1815. ko je bila stara dva in dvajset let, omožila s stotnikom Matijo, zelo lepim možakom, katerega so Bourbonci odpustili iz službe in mu znižali plačo na polovico, in ki je kraljevim vitevom, katere je vljudno, a zbadljivo nazival Uliksove pajdaje, nešteto krat zabrusil nekatero v brk. Moji starši so vsi zadevo malce natančneje poznali. Vedeli so prav dobro, da je stotnik Matija požrl kmetici iz Rochera de Cancale ves denar in da je nato zapustil ubogo žensko v revščini, sam je pa tekal za deklinami. V prvih letih julijske monarhije ga je Matijeva mama našla po čudnem naključju, ko je stopil iz beznice v ulici Rambuteau, kjer je gladko obril, ves rožnat v lica in belih las, s cvetko v gumbnici vsak dan delil nasvete trgovcem, katere so preganjali sodni izvrševalci.

Stavljaj je razne vloge ob steklenici belega vina, kakor da se spominja svojega nekdanjega stanu. Zakaj preden je bil vstopil v polk, je bil pisarniški tekač pri od-

vetniku. Tedaj ga je odpeljala seboj. Z zmagovalnim veseljem ga je privedla domov. Toda dolgo ni ostal pri nji; nekega dne je izginil in pravilo so, da je odnesel s seboj tucat cekinov, ki jih je Matijeva mama hranila skrite pod slamnjačo. Odtle ni bilo o njem nič več slišati. Mislili so, da je umrl neke v bolnišnici, in vsi so mu šli to v dobro.

»To je rešitev za vas,« je rekel moj oče. Matijevi mami.

Tedaj so Matijevi mami privrele v oči pekoče, skoro plamteče solze. Ustnice so ji vztrepetale, odgovorila pa ni nič.

Torej nekega pomladanskega dne si je Matijeva mama tesno ogrnila svoj strašni črni ogrtač in me peljala ob običajni uri na sprehod. Toda tistega dne me ni peljala v Tuilerije, naš kraljevski in domači vrt, kjer sem tolikokrat odločil žogo in frnikole in pritisnil uho tesno ob podstavke sohe, ki je predstavljala Tiberio, da sem prisluškoval skrivnostnim glasovom. Ni me peljala po tistih bulvarjih, pokojnih in otožnih, odkoder se vidi iznad prašnih obrisov drevja pozlačena kupola, pod katero počiva v svoji rdeči rakvi Napoleon. Ni me

peljala proti tistim enoličnim avenijam, kjer je rada sedala na klopi in uživala pri tem, ko se je pogovarjala s kakim invalidom, med tem ko sem gradil vrtove iz vlažne prsti.

Tistega pomladanskega dne je krenila v nenavadno smer, šla po ulicah, kjer so se gnetli ljudje in vozovi, kjer so se ob straneh vrstile prodajalne, v katerih so bili razstavljeni neštevilni in raznovrstni predmeti, ki sem občudoval njih oblike, pa nisem vedel, čemu služijo. Zlasti sem se čudil lekarnam. To pa zaradi velikosti in bleska njihovih steklenih posod. Nekatere teh prodajal so bile polne velikih poslikanih in pozlačenih kipov. Povprašal sem: »Kaj pa je to, Matijeva mama?«

In Matijeva mama mi je z odločnostjo meščanke, ki je zrasla v pariškem predmestju, odgovorila:

»To ni nič, to se nekakšni bogci.« Tako me je v nežni mladosti Matijeva mama učila zaničevati praznovrje, dočim me je mati rahlo navajala k občudovanju podob. Iz ozke ulice, kjer sva šla, sem naenkrat opazil velik trg, posajen z malimi drevesi. Spoznal sem ga in se spomnil pe-

tudi vsa javnost, njegov odhod od srca obžalovali.

Gospodu dr. Josipu Povaleju želimo z vsemi uslužbenci finančne uprave tudi mi, da se pošteno zaslužnega pokoja veseli do skrajnih mej človeškega življenja v zavesti, da je prav

Vestnik.

Kaj je stanovska dolžnost drž. uslužbencev? Da z vsemi močmi podpirajo svoje strokovne organizacije, da se čvrsto oklenejo stanovskih glasil, da redno plačujejo članarino za liste. Le če bo vsak posameznik izpolnil svojo dolžnost, bodo mogle organizacije v redu vršiti svojo nalogo. To velja tudi za »Naš Glas«. Zato naj vsi naročniki svojo dolžnost napram listu tako v redu izpolnjujejo, kot žele, da izpolnjuje list svojo.

Vozne ugodnosti za upokojence in drugo. Minister dr. Kramer je dne 30. avgusta na velikem sestanku zapnikov organizacij JRKD v ljubljanski kazini obravnaval v svojem govoru tudi nekatera vprašanja, ki se tičejo drž. uslužbencev in upokojencev. O tem poroča Slovenski Narod: »Polno je tudi tako zvanih malih vprašanj. Minister jih omenja celo vrsto. Ni pozabil n. pr. na svojo obljubo, da bo postavil vse za ureditev polovične vožnje za upokojence. Upa, da uspeh ni daleč. Država ne bo imela prav nobene škode, marveč nasprotno le korist, če upokojencem dovoli polovično vožnjo na železnicah. — Javnega nameščenca zelo interesira tudi vprašanje neprekinjenega dela v javnih uradih. To delo naj bi se, kakor se je uvedlo za polletje, ohranilo tudi pozimi. Država bi imela od tega nedvomno znatne koristi. Prihranki na razsvetljavi in kurjavi bi znašali milijone. To so vse navidezno malenkostne stvari, toda one gredo na živce in baš zaradi tega so važne.«

Vprašanje zaštite stanovanjskih najemnikov. Tudi o tem problemu je govoril na sestanku v kazini minister dr. Kramer. »Slovenski Narod« poroča o tem delu njegovega govora: »Za nekatere kraje v naši državi in posebej za Ljubljano je važno tudi stanovanjsko vprašanje. Toda malo je upanja, da bi se to vprašanje moglo rešiti v državnem parlamentu. V Narodni skupščini so v ogromni večini oni poslanci, za katere to vprašanje sploh ne pride v poštev. Poleg tega pa je to vprašanje tako, da ga je treba na drugačen način obravnavati z ljubljanskega vidika in na drugačen način n. pr. z beograjskega. Treba bo tu poiskati drugih potov.«

Smrt zaslužnega uradniškega organizatorja. V Bydgoszezu na Poljskem je umrl 8. avgusta predsednik senata bosansko-hercegovega vrhovnega sodišča, Johann Hordynski. Pokojnik, ki je dočkal starost 85 let, je osnoval že pred vojno prvo skupno uradniško organizacijo za Bosno in Hercegovino in bil kesneje tudi prvi predsednik »Društva bos.-herc. državnih umirovljenikov«, ki se je kesneje preosnovalo v »Udruženje drž. pensionerov i pensionerki kraljevine Jugoslavije« v Sarajevu. Pokojnik, po rodu Poljak, si je za organizacijo drž. uslužbenstva v Bosni pridobil velikih zaslug.

stunje Nanette, ko sem spet zagledal to čudno kočico, ob kateri sede kameniti duhovni in drže noge v vodnjakovih kotanjah. Z Nanetto sem v daljnih časih, katerih sem se le motno spominjal, že videl vse te reči. Ko sem jih spet zagledal, se me je polastila žalost za izgubljeno Nanetto. Rad bi bil stekel, se zjokal in zaklical: »Nanetta!« Toda bodisi zaradi duševne nemoči, bodisi iz temne srčne rahločutnosti, bodisi zaradi slabosti duha, Matijevo mami nisem nič povedal o Nanetti.

Prekoračila sva trg in stopala po ulicih z ostrim tlakom, katere je velika cerkev zakrivala s svojo vlažno senco. Iznad vrat, ki so bile okrašene s piramidami in s krogli, preraslimi z mahom, je tu pa tam stegoval kip roke v silnem zamahu in gojbo je so v parih odletavali pred nama.

Ko sva obšla veliko cerkev, sva zavila v ulico, katero so ob straneh obdajala klisana vrata in starinsko zidovje, preko katerega so akacije stegovala vejice, prepolne cvetja. Tam je bila na desno v nekem kotu lopa s steklenimi vrati, nad katerimi je bil pritrjen napis: Ljudski pisar. Po vseh steklih so bila nalepljena pisma in pisemski

do kraja izpolnil svoje dolžnosti napram narodu in državi in da je zapustil v vseh podrejenih uslužbencih svetel spomin zares nepristranskega, pravičnega in nadvse dobrega predstojnika.

Uradne ure pri sodiščih. Od 1. septembra do 1. oktobra so uradne ure pri drželnem, okrožnih in okrajnih sodiščih v dravski banovini od 7.30 do 12.30 in od 16. do 18. ure, ob sobotah od 7.30 do 13.30, ob nedeljah pa od 9. do 11. ure. — Vsi ostali državni uradi uradujejo po dosedanjih odredbah zankrat samó še do konca septembra nedeljeno, kakor doslej. Upati je pa, da se tudi v zimskem času ohrani enkratno dnevno službovanje, ker bi si s tem država prihranila ogromne izdatke za kurjavo in razsvetljavo, uslužbenstvu — zlasti tistemu, ki stanuje daleč na periferiji mesta — bi pa bilo zelo ustrezno.

Kurjava in razsvetljava v uradniških stanovanjih. Državni uslužbenci, ki imajo stanovanja od države oz. od samoupravnih teles, imajo pravico do brezplačne kurjave in razsvetljave. Izvzeti so nameščenci, za katere velja uredba o dohodkih v naravi od 26. septembra 1931, št. 68.000/I. Kjer se vse poslopje skupno ogreva in razsvetljuje (n. pr. centralna kurjava) se mora komisijsko ugotoviti, koliko stroškov za kurjavo in luč odpade sorazmerno na posamezno uslužbenčovo stanovanje. Ta znesek je plačati posebe, poleg redne najemnine. To velja tudi za služitelje, vratarje itd. Strogo je pa prepovedano uporabljati kakršnokoli drž. pohištvo oz. druge predmete v uradniških stanovanjih.

Nove pristojbine v javnih bolnišnicah. Izšel je pravilnik o bolniških pristojbinah za zdravljenje v državnih in samoupravnih bolnišnicah. Plačila bolniških pristojbin so oproščene osebe, ki ne plačajo na leto 60 Din neposrednega davka (brez doklad). Pristojbine za 3. razred so odmerjene po višini predpisanega neposrednega davka bolnika. Kdor plača od 60 do 200 Din davka na leto, mora plačati 20 Din dnevno. Od 200 do 500 Din znaša oskrbnina 30 Din, od 500 do 2000 Din neposrednega letnega davka znaša oskrbnina 40 Din, nad 2000 Din pa 50 dinarjev dnevno. Večina uradništva bi morala torej plačevati dnevno po 30 oz. 40 Din oskrbovalnine. Neglede na višino neposrednih davkov pa znaša taksa za 2. razred 70, za 1. razred pa 100 Din na dan. Državni uslužbenci plačajo razliko med maksimalno tarifo za tretji razred in pristojbino za višji razred, če se zdravijo v drugem ali prvem razredu. Natančnejše določbe objavimo ob priliki.

Pravica do dvomesečne posmrtné podpore. Na vprašanje, kdo ima pravico do dvomesečne posmrtné podpore po § 103 zak. o drž. prometnem osebju, je fin. ministrstvo izdalo naslednje pojasnilo, ki more služiti tudi za državne uslužbence, za katere velja uradniški zakon. Pojasnilo slove: »Vdova, ki ima nepremično posestvo nima pravice do dvomesečne podpore po § 95 u. z. Ta podpora se daje samo vdovam, ki

ovoji. Nad pločevinasto streho se je dvigala dimniška cev, pokrita z veliko kapo. Starec, sklonjen nad mizo, je dvignil glavo, ko naju je opazil. Zlizi so mu v obliki podkve obdajali rožnata lica. Nad čelom so se mu mršili beli lasje, kakor da jih je zvrtili viharji veter. Njegova dolga oguljena črna suknja se je tu in tam svetila. V gumbnici je imel šopek vijolic.

»Glej jo! Saj to je stara!« je dejal, ne da bi se dvignil.

Nato me je pogledal prav malo prijazno:

»Ej, to je pa menda tvoj mali možek?« je vprašal.

»Ah,« je odgovorila Matijevo mama, »prav priden fantek je, čeprav me pogosto strašno razjezi.«

»Hm!« je rekel ljudski pisar. »Suh je in bledeč. Ta že ne bo nič prida vojak.« Matijevo mama je z očmi, v katerih je žarelo nežnosti, ogledovala starega pisarja. In z voljnim glasom, kakršnega nisem še slišal od nje, mu je rekla:

»Ej, no torej? Kako pa ti gre, Hipolit?«

»Ah!« je rekel, »z zdravjem ni napak. Meh bi že bil, meh. Ampak posli pa ne

nimajo sploh nobenega premoženja niti drugih dohodkov razen pokojnine.«

Podražitev sladkorja. K podražitvi sladkorja, povzročeni zaradi zvišanja državne trošarine na sladkor, je fin. ministrstvo objavilo opozorilo, da se sme sladkor v sipi, kockah in grudah podražiti, ko pride iz sladkornih tovarn v promet, samo za 75 par, kristalni sladkor pa samo za 60 par pri kilogramu. Ker je fin. ministrstvo izvedelo, da so prodajalci sladkorja na drobno ponekod podražili sladkor kar za 2 Din, v nekaterih krajih celo za 4 Din pri kilogramu in je taka samovoljna podražitev po zakonu nedopustna, se bo proti brezvestnim trgovcem najstrože postopalo po zakonu o pobijanju draginje. Dolžnost vseh oblastev pa tudi državljanov je, da take brezvestne trgovce ovadijo pristojnim uradom, da bodo po zakonu kaznovani.

Po svetu.

Vzoren državnik in državni uradnik. Dne 19. avgusta je umrl znani avstrijski politik, bivši ministrski predsednik in prejšnji ravnatelj dunajske policije, dr. Johannes Schober. O njem, ki je bil velik prijatelj državnega uslužbenstva, kar je večkrat tudi javno izrazil — spominjamo na govor, katerega je objavilo tudi naše glasilo o pravicah drž. uradništva — piše dunajski list »Reichsverband der öffentlichen Angestellten« med drugim tudi tole: »Kot uradnik je bil Schober vzor poklicnega uradnika. Njegovo življenje je bilo posvečeno delu in najstrožjemu izpolnjevanju dolžnosti. Kot policijski predsednik kakor tudi kot zvezni kancelar si je dovoljeval samó najbolj neobhodno potreben čas za spanje, medtem ko počitka sploh ni poznal. Ko je ob času, ko je bil kancelar, ob 11. mnogokrat tudi ob 12. uri ponoči ugasnila luč v njegovi kancelarski pisarni, so mogli opaziti ljudje nekaj minut kesneje, da se je posvetila luč v njegovi pisarni na policijskem ravnateljstvu. Mož, ki je kot kancelar delal 12 do 14 ur na dan in komaj našel toliko časa, da je obedoval, ni nikdar opustil, da bi si po opravljenem delu ne

Nove knjige.

Mladika. Septembrska številka objavlja razen nadaljevanj daljših romanov in drugih spisov V. Winklerjevo črtico »Poletna noč«. Zanimivo je pripovedovanje B. Kazaka »Vse pretrpiš — če hočeš«. Objavljen je popis P. Kunaverja o zanimivi jami Golešički v Istriji. Splošno pozornost vzbuja pripovedovanje Prešernove sestre o življenju svojega brata. Sledijo besedni paberki iz Blok, pa razni vzgojni članki in spisi praktične vsebine za gospodinjo, vrtnarja in kuharico. List objavlja več reprodukcij po slikah Mare Kraljeve, pok. kiparja Jože Gorjupa in nekaj slik novega trnovskega mostu v Ljubljani. — Mladika velja za vse leto 84 Din in se naroča pri Mohorjevi tiskarni v Celju.

dal predložiti na policijskem ravnateljstvu še važnejših spisov na pregled. Stremel je zmirom za tem, da obdrži dunajsko policijo prosto vseh političnih vplivov kakršne koli vrste. Zato ni prav nič čudno, da ni bilo pri nobenem oblastvu v Avstriji posklicno uradništvu tako zavarovano pred političnimi vplivi, kot ravno pri policijskem ravnateljstvu na Dunaju. Sicer tudi ne bi bilo mogoče prestat vseh viharjev v letih 1918, 1919. in 1927., ne da bi se razbeshele furije državljanske vojne. To so morali priznati ne le njegovi prijatelji, ne le inozemstvo, temveč tudi njegovi sovražniki, dasi obočavljajo se in šele precej časa po teh dogodkih. Treba pa je priznati, da je bilo vodstvo dunajske policije za usodo Avstrijske republike odločilno in da bi ga skoro ne bilo mogoče izročiti bolj za vednim rokam. — Schober je, kakor se pravi, služil prav od početka. Kot nizek policijski konceptni uradnik je pričel služiti državi na policijskem komisariatu v Rudolfsheimu in kot velik, od vsega ljudstva — kolikor mu strankarski naočniki niso pokvarili oči — spoštovan državnik je bil položen v grob.«

A. Z.

Največja tovarna sukna v Jugoslaviji.

Popotni vtisi.

Ko sem po naključju v družbi prijateljev prišel iz Kragujevca v Paračin, ki leži južno od Čuprije, kjer se odcepi od proge Beograd — Niš stranska proga proti Zajčaru in si ogledal tovarno sukna bratov Teokarovićev, sem bil tako presenečen nad dejstvom, da imamo v naši domovini take industrijske zavode, ki se lahko kosajo po organizaciji in kvaliteti svojih produktov z najboljšimi v inozemstvu, dasi se bo zdelo to našim čitateljem, zaradi našega znanega nezaupanja v lastno moč, neverjetno.

Trije bratje Teokarovići so nas prijazno sprejeli z ono vedrino in odkritostjo, ki človeka takoj obvlada, da doživlja z njim njihovo delo in njihove načrte. — Študirali so tekstilne stroke oni in odsotni njihov bratranec, ki so vsi štirje lastniki podjetja, v Belgiji in Angliji. Prepotovali so skoro ves svet, da se izpopolnijo v svoji stroki. Za to je skrbel njih umrl oče, ki je pričel že pred pol stoletja z malo tovarno sukna za narodne noše v okolici Leskova postavljati temelje te velike tovarne, ki se razprostira pred nami kot malo mestce na površini 18 hektarjev. Vodi jo nas po tovarni. Pred nami se razkladajo zavoji fine avstralske volne in od tu spremljamo

volno preko pralnice, barvarnice, česalnice v predilnico. Tu se navijajo niti na tisoče in tisoče tuljav. Odtod gremo v tkalnico, kjer stoje dolge vrste statev. Iz njih se v nekem čudno presekanem taktu ob brnenju nešteti koles in udarcev sobov, ki ravna posamezne niti v predpisani vzorec, vijejo fina sukna v različnih vzorcih.

Pod tkalnico je velikanski prostor za pranje sukna, likalnica in sušilnica, ob isti pa kontrolna dvorana. V tej nas pozdravi množica brhkih deklet od zelene Morave, ki popravljajo male pogreške strojev. Tu se je pretrgala nit, tam se je ukradel v tkivo kak voz ali kaj sličnega. Vsi ti nedostaki izginejo pod drobnimi ročicami veselih deklet.

Povsod nam pojasnjujejo delovanje strojev in ljudi prijazni mojstri. Med njimi je več starejših Čehov, ki so izučili že mnogo domačega naraščaja.

V posebnih oddelkih si ogledamo izdelovanje volnenih odev iz volne in velblodje dlake, tkanje raznobarnih čepic, »baretov« in predenje volnenega pletiva v osemdesetih različnih barvah za ročna dela in industrijsko predelavo.

Ogled skladišč volne se zdi malo potovanje. V dolgih enakoširokih in visokih

bili izdali!... Ampak — kar je belih, so sami lopovi.«

Nalil si je vina. Matijevo mama se je prebudila iz neme zamaknenosti in vstala:

»Ilti moram, zaradi malega.«

Nato je vzela iz žepa dva novca po dvajset grošev in jih stisnila v roko ljudskemu pisarju, ki ji je vzel z izrazom vzvišene ravnodušnosti.

Ko sva bila že na cesti, sem vprašal, kdo je ta gospod. Matijevo mama mi je odgovorila, in v naglasu je bilo čuti ponos in ljubezen:

»To je Matija, moj mali, to je Matija!«

»Ampak oče in mati pravita, da je umrl.«

Veselo je odkimala z glavo:

»Ah, pokopal me bo in še dosti drugih bo pokopal za menoj, starih in mladih.«

Nato jo je prevzela spet skrb:

»Peterček, nikar nikomur ne pravi, da si videl Matijo.«

K. D.

Obleke kamilčno čisti, barva, pliša in lika tovarna J. O. S. REICH.

staybah, ki oklepajo tri strani tovarne leži nad 100 vagonov bal same avstralske volne. Na četrti strani tovarne so pisarniški prostori tik zaloge gotovih izdelkov. Tu so cele skladownice raznega sukna. Skladiščnik nam razkazuje res krasne in moderne vzorce, a cene, ki nam jih navaja, se nam zde neverjetne, ker smo vajeni v Ljubljani vse drugačnih števil ob isti kakovosti blaga.

Eden gospodarjev nas potolaži in pravi, da pride to blago še to jesen v Ljubljano. Kakor v Beogradu, Zagrebu in še v osemnajstih drugih mestih, bo tovarna otvorila tudi v Ljubljani svojo prodajalnico. Drži se strogo istega načela kot n. pr. Bata, da prodaja svoje izdelke naravnost konsumentu po stalnih, v vsi državi enakih cenah in le proti gotovini. To je edin način, da se uveljavi nasproti tujemu blagu, o katerem mislijo naši ljudje, da je boljše kot domače, posebno če je za 100% dražje. Tudi to je ostanek suženjstva in pomanjkanja samozvesti. Ta način pa odgovarja tudi moderni, na novo se porajajoči strukturi gospodarstva, ki hoče izločiti vse nepotrebne posredovalce med producentom in konsumentom, ki samo podražujejo blago in izkoriščajo razne motnje v gospodarstvu, da si kopičijo nezaslužena bogastva. Zaradi kredita se pač morajo konsumenti posluževati raznih zadrug ali pa štediti, preden si nabavijo obleko. To jih sili tudi k varčevanju.

Dosegli smo, je dejal g. Vlada Teokarovič, na ta način že velike uspehe. To vidite lahko tudi po tem, da tamle gradimo nova poslopja, kjer bomo vzdali strojev za 12.000 vreten in nove moderne statve, na katerih bomo tkali kamgarne in blago za volnene ženske obleke. Stroji so že vsi v naših skladiščih. Krize se prav nič ne bojimo, ker vemo, da bo konsument rade volje segel po našem res dobrem in cenem blagu, zlasti ko se prepriča, da je nemogoče, da bi se pri nakupu našega blaga urezal, ker mu stalna cena pove kakovost blaga.

Že večkrat sem čital mnenje tujcev o Srbiji, da imajo v gospodarskih zadevah nekaj »amerikanskega« značaja in sedaj sem to razumel. Še bolj sem se o tem prepričal, ko smo si ogledali celo kolonijo krasnih hišic med vrtovi, kjer stanujejo uradniki, mojstri in delavci. V delavski menzi smo prav gosposko in pečen kosili in pili rujno župsko vino iz vinogradov carja Lazarja iz bližine Kruševca, po 10 Din liter. Prijatelj iz zelene Štajerske je postal ob njem tako navdušen, da sem ga osumil za izdajalca očetnjave, a on si je le želel, da bi se tako vino moglo pridelati tudi po ljubomerskih gorah. Ob menzi je krasna dvorana za gledališke predstave, predavanja in zabave za delavstvo. Obširne moderne kopalnice so delavcem vsak dan na razpolago. Vse kaže, da smatrajo

gospodari delavce za sebi enakovredne sodelavce. — S ponosom in s povzdignjeno samozavestjo smo zapustili tovarno ter odbrzeli v avtomobilu tovarne na postajo v Cuprijo ter se odpeljali ob zeleni Moravi proti severu skozi Jagodino v Beograd.

Zdravstveni drobiž.

Kako moramo pravilno jesti. Pri jedi je telesni in duševni mir najbolj priporočljiv. Po jedi bi bilo zlasti za prvo uro najbolj, da smo mirni in da nič ne delamo, a brez spanja. Če pa pač naša individualnost zahteva opoldansko spanje, naj bo to le prav kratko, kvečjemu četrt do pol ure. Pasivno gibanje po jedi je tudi dobro; to se pravi, da napravimo par sto korakov, da se sprehajaje razgovarjamo, ali kaj podobnega.

Važnejše kot počivanje po jedi je kratko počivanje pred jedjo, pri čemer se morejo misli in telo usmeriti na bližnji obed. Pri jedi sami se ogibajmo živahnih in vznemirljivih razgovorov.

Kajenje se smatra, če ga je preveč, po pravici kot prebavi škodljivo, še bolj pa čikanje in pogoltnenje to-

bakovega soka. Kajenje pri praznem želodcu moti pogosto tek! Po jedi je kajenje smotke pač najbolj nedolžna zabava, neškodljiva in včasih za tvorbo udobnega prebavnega razpoloženja celo prijetna.

Še zmeraj velja stari rimski pregovor: »Post tabulam stabis aut mille passus me eabis«, po naše: po jedi bodimo mirni in stojmo ali pa napravimo kratek sprehod. Sploh vidimo, da so ljudje starih časov pogodili marsikaj pametnega, čemur se je svet pred petdeset leti še smejal in kar smatramo danes za edino pametno. Tako so tudi že davno rekli, da moramo pred obedom nekoliko počiti, »da se kri umiri«. In je res tako; med jedjo mora kri osredotočiti svoje delovanje na želodec in mu mora pomagati pri njegovem delu; zato se mora prej pomiriti.

Proti potenju pod pazduho pomaga umivanje z dvoodstotnim salicilspiritom. Vzemi štirikrat na dan deset do dvajset kapljic kaduljke (žavbljeve) tinkture. Dobro je tudi pudranje z 20 odstotnim tanoform pudrom.

(Iz »Zdravja«)

TOVARIŠ!

SI ŽE PORAVNAL
NAROČNINO ?

Priporočamo Vam najboljšo šivalno stroje in kolesa

**Adler, Gritzner
Švicarski pletilni stroji Dubied**

Brezplačen pouk v vazenju

Večletno jamstvo

edino le pri tvrdki

Jos. Petelinc, Ljubljana
Tel. št. 2913. za vodo.

Priporočamo tvrdko

M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških
in šolskih potrebščin.

Priporočajo se cenj. občinstvu

špecerijska trgovina

LESKOVIC & MEDEN

Ljubljana, Jurčičev trg 1

Krojaški atelje

FRAN IGLIČ, LJUBLJANA

Pražakova ulica.

Izdeluje se za dame in gospode po najnovejših krojih. — Lastna zaloga modnega blaga. — Uradnikom znaten popust ali na obroke.

Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.
Nudi po najnižji dnevni ceni: kavo, riž, testenine, najfinejše namizno olje, čaj, žganje ter vse drugo špecerijsko blago.

Postrežba točna in solidna.

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsakovrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poroštvu, zaznambi na prejemke, zastavi življenjskih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva. Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

JAJNINE

TOVARNA PEKATETE

C. J. HAMANN
Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vlr nakupa perila, opreme nevest in novorojenčkov, perla, modnih potrebščin - Predtiskarija modernih ročnih del.

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

r. z. z. o. z.

Telefon št. 2421.

S 16. majem je stopil v veljavo nov revidiran cenik. Kdor ga ne bi dobil na dom, ga dobi v pisarni.

Sedaj vodi zadruga špecerijski oddelek in preskrbo kuriva. — Za jesen se uredi tudi nakup manufakture skupno s posestrimo železničarjev.

Dostavitev na dom!

Mesečni obroki!

Državni uslužbenci! Kupujte v svoji zadrugi, širite smisel za njo med tov. nečlani. Od velike in močne zadruge je odvisna naša skupna boljša eksistenca.